

Autorité de protection des données
Gegevensbeschermingsautoriteit

Advies nr. 86/2023 van 27 april 2023

Betreft: Een ontwerp van decreet over het jeugd- en kinderrechtenbeleid en de ondersteuning van het jeugdwerk (CO-A-2023-087)

Het Kenniscentrum van de Gegevensbeschermingsautoriteit (hierna de "Autoriteit"), aanwezig: mevrouw Cédrine Morlière en mevrouw Griet Verhenneman en de heren Bart Preneel en Gert Vermeulen;

Gelet op de wet van 3 december 2017 *tot oprichting van de Gegevensbeschermingsautoriteit*, inzonderheid op artikelen 23 en 26 (hierna "WOG");

Gelet op artikel 25, lid 3, WOG volgens hetwelk de beslissingen van het Kenniscentrum bij meerderheid van stemmen worden aangenomen;

Gelet op de Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 *betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG* (hierna "AVG");

Gelet op de wet van 30 juli 2018 *betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens* (hierna "WVG");

Gelet op het verzoek om advies van de heer Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding (hierna "de aanvrager"), ontvangen op 09/03/2023;

Gelet op de bijkomende stukken, ontvangen op 23/03/2023; Gelet op de bijkomende inhoudelijke toelichting, ontvangen op 06/04/2023;

Brengt op 27 april 2023 het volgend advies uit:

I. VOORWERP VAN DE ADVIESAANVRAAG

1. De aanvrager verzoekt om het advies van de Autoriteit aangaande *Hoofdstuk 10. Bepalingen over de gegevensverwerking* van een ontwerp van decreet over het jeugd- en kinderrechtenbeleid en de ondersteuning van het jeugdwerk (hierna "het ontwerp van decreet" of "Jeugddecreeet").

Context (en voorgaanden)

2. De Memorie van toelichting bij het ontwerp van decreet licht op p. 4 toe dat een hertekening van het huidig decreetaal kader¹ binnen het beleidsdomein Jeugd zich opdrong teneinde een duurzamere ondersteuning te bieden aan jeugdorganisaties, samenwerking te stimuleren en de instrumenten inzake het jeugd- en kinderrechtenbeleid te optimaliseren.

3. De integratie van de thans geldende decreten in het Jeugddecreeet beoogd²:

- *"een juridische harmonisering van de regelgeving inzake het jeugd- en kinderrechtenbeleid;*
- *een stroomlijning en vereenvoudiging van de procedures inzake de ondersteuning van het jeugdwerk;*
- *een actualisering van specifieke aspecten, gelet op bestuurlijke en maatschappelijke ontwikkelingen sinds 2012."*

4. De Memorie van toelichting p. 1 en 7) bij het ontwerp van decreet identificeert daarbij volgende doelstellingen:

- *"het garanderen van een instrumentarium met coherente procedures voor het voeren van een Vlaams jeugd- en kinderrechtenbeleid;*
- *het duurzaam erkennen en ondersteunen van jeugdorganisaties op het Vlaamse en bovenlokale niveau, waaronder het jeugdwerk met bijzondere doelgroepen;*
- *het stimuleren van het lokaal jeugdbeleid, in het bijzonder door het garanderen van de participatie van kinderen en jongeren aan het lokaal jeugdbeleid".*

¹ Het huidig decreetaal kader telt volgende vier decreten (zie p. 5 van de Memorie van toelichting bij het ontwerp van decreet):

- decreet van 20 januari 2012 *houdende een vernieuwd jeugd- en kinderrechtenbeleid,*
- decreet van 22 december 2017 *houdende de subsidiëring van bovenlokaal jeugdwerk, jeugdhuizen en jeugdwerk voor bijzondere doelgroepen,*
- decreet van 6 juli 2012 *houdende de ondersteuning en stimulering van het lokaal jeugdbeleid en*
- decreet van 7 mei 2004 *houdende aanvullende subsidies voor tewerkstelling in de culturele sector.*

² Zie p. 1 en 7 van de Memorie van toelichting bij het ontwerp van decreet.

5. Het ontwerp van decreet preciseert, in het bijzonder, de erkennings- en subsidie- voorwaarden voor de diverse organisaties, verenigingen en samenwerkingsverbanden die actief zijn binnen het beleidsdomein Jeugd. De daarmee gepaard gaande verwerkingen van persoonsgegevens worden omschreven in *Hoofdstuk 10* van het ontwerp van decreet (artt. 50, 51 en 52), genaamd *Bepalingen over de gegevensverwerking*, waaromtrent de aanvrager het advies van de Autoriteit vraagt.³
6. Volgens de Memorie van toelichting bij het ontwerp van decreet (p. 48)
- *"vormt (artikel 50) de rechtsgrond waarop de administratie, en andere door dit decreet gesubsidieerde organisaties, zich kunnen beroepen bij het verwerken, uitwisselen, bekendmaken en bewaren van persoonsgegevens in het kader van de uitvoering van dit decreet. Daarbij wordt uiteengezet welke categorieën van persoonsgegevens verwerkt worden, en op welke betrokkenen deze gegevens betrekking kunnen hebben. (...)*
 - *vormt (artikel 51) de rechtsgrond waarop de administratie, of andere door de Vlaamse Regering of administratie aangeduide onderzoekers, zich kunnen beroepen bij het verwerken van persoonsgegevens in het kader van het voeren van onderzoek naar het Vlaamse jeugd- en kinderrechtenbeleid. (...)"*
7. Op 6 maart 2023 leverde de VTC advies nr. 2023/021⁴ af met betrekking tot het ontwerp van decreet. De VTC wees daarbij in het bijzonder op de nood aan bijkomende implementatie van volgende elementen:
- *"de rechtvaardigingsgrond toevoegen aan het Ontwerp, minstens aan de memorie (luik 2);*
 - *verduidelijken op welke bijzondere rechtvaardigingsgrond beroep gedaan kan worden voor het verwerken van de gegevens in verband met een handicap (luik 2);*
 - *het statuut van de onderzoekers aanpassen naar verwerker en niet verwerkingsverantwoordelijke (luik 4);*
 - *het uitvoeren van een gegevensbeschermingseffectenbeoordeling (luik 4);*
 - *wat de categorieën van gegevens betreft, rekening houden met de opmerkingen onder nummer 34 (luik 5);*
 - *artikel 50, § 5, 4° van het ontwerp schrappen (luik 5);*

³ Het adviesaanvraagformulier beschrijft volgende verwerkingen:

"Enerzijds wordt de verwerking van persoonsgegevens omkaderd, die de administratie uitvoert bij haar beleidsondersteunende taken in het kader van de uitvoering van het Jeugddecreeet. Het gaat daarbij om de verwerkingen die plaatshebben in het kader van de aanvragen tot erkenning en subsidiëring, het toezicht op de toegekende subsidies, het (laten) voeren van beleidsonderzoek en de ondersteuning van gesubsidieerde organisaties.

Anderzijds wordt ook een omkadering ingevoerd voor de verwerking van persoonsgegevens die uitgevoerd wordt door erkende of gesubsidieerde organisaties, in het kader van hun aanvragen tot erkenning of subsidiëring, en de uitvoering van de taken van algemeen belang die door dit decreet aan hen worden opgedragen.

Daarnaast wordt ook de verwerking van persoonsgegevens in het kader van de toekenning van attesten kadervorming omkaderd."

⁴ Zie: https://overheid.vlaanderen.be/vlaamse-toezichtcommissie/machtigingen-en-adviezen?f%5B0%5D=field_document_type%3A16785&f%5B1%5D=field_document_datum%3A2023&page=1.

- *de bewaartermijn opnemen in het ontwerp of minstens criteria opnemen die toelaten om de bewaartermijn te bepalen (luik 5);*
- *de nodige maatregelen nemen voor de juistheid van de gegevens (luik 6);*
- *de transparantiemaatregelen uitwerken (luik 5);*
- *artikel 50, § 9 en 10 van het ontwerp verduidelijken of aanpassen (luik 8)."*

II. ONDERZOEK VAN DE AANVRAAG

Voorafgaande opmerkingen

8. Elke verwerking van persoonsgegevens moet een rechtsgrond of een rechtmatigheidsgrond hebben, zoals bepaald in artikel 6, lid 1, van de AVG. Gegevensverwerkingen die bij een normatieve maatregel zijn ingevoerd, zijn bijna altijd gebaseerd op artikel 6, lid 1, punt c) of e), van de AVG⁵.

9. Krachtens artikel 22 van de Grondwet, artikel 8 van het EVRM en artikel 6, lid 3, van de AVG, moet voor dergelijke verwerkingen duidelijke en nauwkeurige regelgeving gelden, waarvan de toepassing voor de betrokkenen voorzienbaar moet zijn⁶. Met andere woorden, de regelgeving die de gegevensverwerking regelt of waarvan de toepassing een gegevensverwerking met zich meebrengt, moet voldoen aan de vereisten van voorzienbaarheid en nauwkeurigheid, zodat bij lezing ervan, de betrokkenen duidelijk kunnen begrijpen welke verwerkingen met hun gegevens zullen worden verricht en onder welke omstandigheden deze verwerkingen zijn toegestaan. Bovendien is het volgens artikel 22 *Grondwet* noodzakelijk dat de "wezenlijke elementen" van de gegevensverwerking door middel van een formele wettelijke norm worden vastgesteld.

10. Overeenkomstig voormeld legaliteits- en voorzienbaarheidsbeginsel, moet de wetgevingsnorm minstens volgende essentiële verwerkingselementen vastleggen:

- het (de) precieze en concrete doeleinde(n);
- de identiteit van de verwerkingsverantwoordelijke(n) (tenzij dit duidelijk is).

Voor zover de beoogde gegevensverwerkingen een belangrijke inmenging vertegenwoordigen in de rechten en vrijheden van de betrokkenen⁷, moet de wetgevingsnorm daarenboven volgende aanvullende (essentiële) verwerkingselementen vastleggen:

⁵Artikel 6, lid 1, van de AVG: "*De verwerking is alleen rechtmatig indien en voor zover aan ten minste een van de onderstaande voorwaarden is voldaan: (...)*

c) de verwerking is noodzakelijk om te voldoen aan een wettelijke verplichting die op de verwerkingsverantwoordelijke rust; (...)

e) de verwerking is noodzakelijk voor de vervulling van een taak van algemeen belang of van een taak in het kader van de uitoefening van het openbaar gezag dat aan de verwerkingsverantwoordelijke is opgedragen; (...)".

⁶ Zie ook overweging 41 van de AVG.

⁷ Er zal veelal sprake zijn van een belangrijke inmenging in de rechten en vrijheden van de betrokkenen wanneer een gegevensverwerking een of meerdere van de volgende kenmerken vertoont: de verwerking betreft een (grootschalige) verwerking van speciale categorieën persoonsgegevens (artt. 9 en 10 AVG) betreffende kwetsbare personen, welke de kruising

- de (categorieën van) gegevens die noodzakelijk zijn voor de verwezenlijking van dit (deze) doeleinde(n);
- de categorieën van betrokkenen wiens gegevens zullen worden verwerkt;
- de maximale bewaartermijn van de gegevens;
- de (categorieën van) ontvangers aan wie de gegevens worden meegedeeld, evenals de omstandigheden waarin en de redenen waarom de gegevens worden verstrekt;
- in voorkomend geval en voor zover noodzakelijk, de beperking van de verplichtingen en/of rechten vermeld in de artikelen 5, 12 tot 22 en 34 AVG.

11. Voormeld legaliteits- en voorzienbaarheidsbeginsel impliceert echter niet dat voor elke gegevensverwerking een *specifieke* norm moet gelden die uitdrukkelijk alle gegevensbeschermingskwesaties in de betrokken context regelt. In bepaalde gevallen kan de voorzienbaarheid van een verwerking van persoonsgegevens die noodzakelijk is voor de vervulling van een taak van algemeen belang immers worden gewaarborgd door de norm die deze taak toekent aan de verwerkingsverantwoordelijke en de AVG (in voorkomend geval gelezen in combinatie met andere normen die eveneens van toepassing zijn).

12. Hoewel er geen absolute regel of mathematische formule is om met zekerheid te bepalen wanneer een specifieke norm nodig is om een verwerking van persoonsgegevens te regelen die noodzakelijk is voor de vervulling van een taak van algemeen belang, en om de voorzienbaarheid ervan te waarborgen, stelt de Autoriteit gebruikelijk⁸ dat zulks, in het bijzonder, aangewezen is in volgende situaties:

- *"wanneer het nodig is de voorzienbaarheid van een verwerking van persoonsgegevens die noodzakelijk is voor de vervulling van een publieke taak, beter te waarborgen dan door louter te verwijzen naar de formulering van de norm waarbij de publieke taak wordt toegekend, en specifieke waarborgen moeten worden geboden om de rechten en vrijheden van de betrokkenen te beschermen;*
- *wanneer het noodzakelijk is het bindende karakter van een wettelijke verplichting tot verwerking van persoonsgegevens te verzekeren (artikel 6, lid 1, punt c), van de AVG). In dat verband wijst de Autoriteit erop dat de norm die de wettelijke verplichting oplegt, enerzijds het concrete doel moet specificeren waarvoor de verplichte gegevensverwerking moet worden*

of koppeling impliceert van persoonsgegevens afkomstig uit verschillende bronnen en dit voor toezichts- of controledoeleinden welke, in voorkomend geval, kunnen leiden tot een beslissing met negatieve gevolgen voor de betrokkenen. Bijkomend in aanmerking te nemen kenmerken zijn o.a.: een mededeling van de gegevens aan derden, een gebeurlijke beperking van de rechten van de betrokkenen en het voorzien in het gebruik van het Rijksregisternummer.

Hoewel de met het ontwerp van decreet omkaderde gegevensverwerkingen een aantal van voormelde kenmerken vertonen, lijkt er niet onmiddellijk sprake van een belangrijke inmenging in de rechten en vrijheden van de betrokkenen nu het ontwerp van decreet in het bijzonder de voorwaarden en regels inzake erkenning en subsidiëring van jeugdorganisaties (veelal rechtspersonen) regelt.

⁸ Zie hiervoor: Standaardadvies nr. 65/2023 van de Autoriteit van 24 maart 2023 *betreffende de redactie van normatieve teksten* (randnrs. 7 e.v.)

*uitgevoerd, en anderzijds duidelijk en nauwkeurig moet zijn, zodat de verwerkingsverantwoordelijke in principe geen beoordelingsmarge heeft met betrekking tot de manier waarop de verwerking van persoonsgegevens die nodig is om aan zijn wettelijke verplichting te voldoen, wordt uitgevoerd*⁹;

- *wanneer de AVG of de WVG de vaststelling van een dergelijke specifieke norm voor de verwerking van persoonsgegevens oplegt, om bijvoorbeeld te voorzien in specifieke beschermingsmaatregelen voor de rechten en vrijheden van de betrokkenen*¹⁰."

13. Het voorgaande gaat des te meer op voor het inschrijven in (sectorspecifieke) regelgeving van een afzonderlijk en specifiek Hoofdstuk dat aan de verwerking van persoonsgegevens is gewijd (*in casu Hoofdstuk 10. Bepalingen over de gegevensverwerking*). Voor gegevensverwerkingen die noodzakelijk zijn voor de vervulling van een taak van algemeen belang, merkt de Autoriteit op dat, voor zover de publieke taken (waarvoor de verwerking van persoonsgegevens nodig is) door de wetgever/decreetgever op zodanige wijze zijn omschreven en afgebakend dat de doeleinden van deze verwerkingen als welbepaald en uitdrukkelijk kunnen worden beschouwd en men zich niet in een van de hierboven beschreven situaties bevindt, het niet systematisch nodig is een specifiek kader voor deze gegevensverwerkingen te bieden. Onder deze voorwaarde kan de AVG immers in bepaalde gevallen volstaan om de genoemde gegevensverwerkingen te regelen, met name wanneer er geen specifiek risico voor de rechten en vrijheden van de betrokkenen bestaat.

14. Een dergelijk specifiek Hoofdstuk inzake gegevensverwerking kan in die gevallen zelfs contra-productief werken op het vlak van voorzienbaarheid en zelfs eerder afbreuk doen aan de bescherming van de persoonsgegevens van de betrokkenen (waaronder het principe van minimale gegevensverwerking), inzonderheid in de mate dat dit, zoals *in casu* het geval is, de vorm aanneemt van een 'catch all' bepaling waarin in één bepaling alle te verwezenlijken doeleinden worden verzameld; in een andere bepaling alle verschillende verwerkingsverantwoordelijken worden vermeld; in nog een andere alle mogelijke betrokkenen; in weer een andere alle te verwerken (categorieën van) persoonsgegevens worden opgelijst; ... en dit zonder enige link te maken tussen deze onderscheiden verwerkingselementen. Een specifiek Hoofdstuk voor de verwerking van persoonsgegevens waarbij de betrokkenen en de Autoriteit moeten gissen welke gegevens van welke betrokkenen, in welke omstandigheden, voor welke concrete doeleinden zullen worden verwerkt, door welke verwerkingsverantwoordelijke(n), draagt uiteraard geenszins bij aan de voorzienbaarheid van de

⁹ Groep Artikel 29, *advies 06/2014 van over het begrip "gerechtvaardigd belang van de voor de verwerking verantwoordelijke" in artikel 7 van Richtlijn 95/46/EG*, blz. 22. De Autoriteit herinnert eraan dat, ondanks een dergelijk gebrek aan beoordelingsmarge, het hoe dan ook aan de verwerkingsverantwoordelijke is om ervoor te zorgen dat de betrokken verwerking in overeenstemming is met de verplichting in kwestie en met de AVG.

¹⁰ Wanneer bijvoorbeeld een verwerking van bijzondere categorieën van persoonsgegevens in de zin van artikel 9 van de AVG of artikel 10 van de AVG via normatieve weg moet worden geregeld, en in dat verband in passende en specifieke maatregelen ter bescherming van de grondrechten en de belangen van de betrokkenen (artikel 9, lid 2, punt g), van de AVG, artikel 10 van de WVG) moet worden voorzien, of wanneer het recht van het publiek op toegang tot officiële documenten en het recht op bescherming van persoonsgegevens met elkaar in overeenstemming moeten worden gebracht (artikel 86 van de AVG)...

normatieve tekst en de daarbij omkaderde gegevensverwerkingen. Voorts kan het, ten onrechte, de indruk wekken dat elke verwerkingsverantwoordelijke op legitieme wijze voor elk vermeld doeleinde het geheel aan gegevens met betrekking tot alle opgelijste betrokkenen zou kunnen verwerken.

15. Voor zover de steller van het ontwerp zou willen vasthouden aan de implementatie van een afzonderlijk specifiek Hoofdstuk, gewijd aan de verwerking van persoonsgegevens, zal dit volledig moeten worden herwerkt, waarbij op genuanceerde wijze zal moeten worden uiteengezet welke persoonsgegevens van welke betrokkenen noodzakelijk zijn ter verwezenlijking van welk concreet doeleinde en wie terzake optreedt als verwerkingsverantwoordelijke. Ook een differentiatie in te respecteren maximale bewaartermijnen dringt zich daarbij dan op.

1. Verwerkingsdoeleinden

16. Volgens artikel 5.1.b) AVG is de verwerking van persoonsgegevens enkel toegestaan voor welbepaalde, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden.

1.1 Operationele verwerkingsdoeleinden

17. Artikel 50, §§1 en 2, van het ontwerp van decreet maakt melding van volgende verwerkingsdoeleinden:

➤ in hoofde van de administratie¹¹:

- 1° "het ontvangen, beoordelen en verwerken van aanvragen tot erkenning en subsidiëring;*
- 2° het toezicht op de uitvoering van de activiteiten waarvoor een subsidie of erkenning wordt ontvangen;*
- 3° de toekenning van kadervormingsattesten;*
- 4° het voeren van door dit decreet gemandateerd onderzoek;*
- 5° de ondersteuning van de gesubsidieerde organisaties;"*

¹¹ Artikel 3, 2° van het ontwerp van decreet definieert 'administratie' als volgt: "de administratieve entiteit van de Vlaamse administratieve diensten die verantwoordelijk is voor de uitvoering van het jeugdbeleid, vermeld in artikel 4, 7°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming van de instellingen".

- in hoofde van de organisaties vermeld in artikel 9 tot en met 13¹², artikel 31 tot en met 35¹³, artikel 38 en 39¹⁴, artikel 42 tot en met 49¹⁵: *"het indienen van hun erkennings- of subsidieaanvraag, of de uitvoering en verantwoording van hun taken, vermeld in dit decreet"*

18. Dit overzicht van doeleinden die worden nagestreefd door de gegevensverwerkingen in hoofde van de administratie, enerzijds, en de organisaties actief in het jeugdwerk, komen *de facto* overeen met de taken van algemeen belang die het ontwerp van decreet aan deze instanties toevertrouwt.

19. De Autoriteit is van oordeel dat een samenlezing van voormeld artikel 50 met, in het bijzonder, de bepalingen uit Hoofdstukken 3 tot en met 9 van het ontwerp van decreet -welke per soort organisatie/project in detail de erkenningsvoorwaarden, subsidievoorwaarden, subsidievereisten en subsidieregels bepalen (waaronder een beschrijving van het takenpakket van deze organisaties, de uitwerking van kadervormingstrajecten inclusief)- toelaat een duidelijk zicht te krijgen op de te verwezenlijken doeleinden inzake erkenning en subsidiëring van de daarin opgelijste verenigingen, organisaties en samenwerkingsverbanden actief in het jeugdwerk. Deze kunnen dienvolgens worden beschouwd als welbepaalde en uitdrukkelijk omschreven doeleinden, zoals vereist ingevolge artikel 5.1,b) AVG.

20. Na bevraging van de aanvrager omtrent de draagwijdte van het onder voormeld punt 5° opgenomen doeleinde ('de ondersteuning van de gesubsidieerde organisaties'), verduidelijkt deze: *"De ondersteuning bestaat onder andere uit het verstrekken van informatie aan organisaties over procedures met het oog op de erkenning en subsidiëring. Jeugdorganisaties kunnen in dit verband inschrijven voor en deelnemen aan infosessies die het departement organiseert. Daarnaast wordt een*

¹² In de artikelen 9 tot en met 13 van het ontwerp van decreet wordt melding gemaakt van volgende organisaties:

- Vlaamse Jeugdraad (artikel 9)
- intermediaire organisaties (artikelen 10, 11 en 12)
- vzw Jint (coördinatieorgaan voor internationale jongerenwerking (artikel 13)

¹³ In de artikelen 31 tot en met 35 van het ontwerp van decreet wordt melding gemaakt van volgende organisaties:

- landelijk georganiseerde jeugdverenigingen (artikel 31)
- verenigingen informatie en participatie (artikel 32)
- cultuureducatieve verenigingen (artikel 33)

¹⁴ In de artikelen 38 en 39 van het ontwerp van decreet wordt melding gemaakt van volgende organisaties:

- intergemeentelijke samenwerkingsverbanden (artikel 38)
- verenigingen die experimenteel jeugdwerk opzetten (artikel 39)

¹⁵ In de artikelen 42 tot en met 49 van het ontwerp van decreet wordt melding gemaakt van volgende organisaties:

- bovenlokaal geprofessionaliseerde open jeugdwerkingen (artikel 43)
- bovenlokaal jeugdwerk met kinderen en jongeren met een handicap (artikel 44)
- politieke jongerenbewegingen (artikel 46)
- Vlaamse gemeenschapscommissie (artikel 47)
- (lokale/gemeentelijke) jeugdraad (artikel 48)

beroep gedaan op de intermediaire organisaties, vermeld in artikel 10 tot en met 13, van het voorontwerp van decreet, om organisaties te begeleiden bij het indienen van aanvragen.

Jeugdorganisaties kunnen inschrijven voor en deelnemen aan begeleidingen en vormingen die de intermediaire organisaties aanbieden.

Daarnaast biedt de administratie ook ondersteuning aan erkende, en gesubsidieerde verenigingen, wanneer zij vragen hebben over de uitvoering/interpretatie van de regelgeving."

21. De Autoriteit neemt akte van deze toelichting en adviseert zulks ook enigszins in de Memorie van toelichting bijkomend te duiden. Temeer, daar ze vaststelt dat dat het verstrekken van informatie (waaruit de ondersteuning van jeugdorganisaties in het bijzonder zal bestaan) veelal zal kunnen worden verwezenlijkt zonder een verwerking van persoonsgegevens.

22. De Autoriteit stelt voorts nog vast dat artikel 52 van het ontwerp van decreet o.m. stipuleert: *"De Vlaamse Regering kan de entiteiten en de doeleinden waarvoor de persoonsgegevens mogen worden verwerkt, nader omschrijven."* De Autoriteit wijst erop dat deze 'nadere omschrijving' door de Vlaamse Regering moet beperkt blijven tot een gebeurlijke precisering van de in het ontwerp van decreet reeds opgelijste doeleinden; de Vlaamse Regering kan hieraan geen nieuwe doeleinden toevoegen.

1.2 Onderzoekdoeleinden

23. Zoals hiervoor reeds vermeld, stipuleert artikel 50, §1, 4° van het ontwerp van decreet (in hoofde van de administratie): *"het voeren van door dit decreet gemandateerd onderzoek"*

24. Na bevraging terzake vermeldt de aanvrager: *Het onderzoek waarnaar verwezen wordt in artikel 50, §1, 4° zijn de onderzoeken die door dit decreet verplichtend opgelegd worden. Het gaat dan in het bijzonder om de Staat van de Jeugd vermeld in artikel 8 van het ontwerp.*¹⁶

In een ander deel van zijn bijkomende toelichting, verwijst de aanvrager voor dit 'gemandateerd onderzoek' eveneens naar artikel 23, tweede lid, 1° en artikel 46, §3, 1° van het ontwerp van decreet.

25. Artikelen 23, tweede lid, 1° en 46, §3, 1° van het ontwerp van decreet bepalen: *"meewerken aan onderzoek, met inbegrip van het verzamelen van data over de werking van de begunstigde, dat door of namens de Vlaamse Regering wordt georganiseerd met het oog op het voeren van jeugd- en kinderrechtenbeleid"* en lijken daarmee te worden gevat door het 'beleidsondersteunend onderzoek' waarvan sprake in artikel 51, eerste lid, van het ontwerp van decreet (cf. infra).

¹⁶ De aanvrager voegt daaraan nog toe *"Het onderzoek vermeld in artikel 51 van het ontwerp van decreet is facultatief van aard. Om een relevant, aangepast en actueel jeugd- en kinderrechtenbeleid te voeren is het immers noodzakelijk om continu aan beleidsvoorbereidend en -evaluatief onderzoek te doen."*

26. Artikel 8 van het ontwerp van decreet, waarnaar de aanvrager in deze context in het bijzonder verwijst, stipuleert: *"In dit artikel wordt verstaan onder staat van de jeugd: een wetenschappelijk onderbouwd rapport over de leefwereld van de jeugd, waarin ook longitudinale ontwikkelingen worden gesignaleerd."*¹⁷

27. Zelfs met verwijzing naar voormeld artikel 8 van het ontwerp van decreet betreffende de 'staat van de jeugd', is het voor de Autoriteit niet geheel duidelijk wat juist moet worden verstaan onder het 'gemandateerd onderzoek' van artikel 50, §1, 4°, van het ontwerp van decreet en in welke mate dit zich onderscheidt van het beleidsondersteunend onderzoek waarvan sprake in artikel 51, eerste lid, van het ontwerp van decreet (cf. infra).

28. De Autoriteit is dan ook van oordeel dat voormeld 'gemandateerd onderzoek' niet beantwoordt aan een welbepaald, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigd doeleinde zoals vereist ingevolge artikel 5.1, b) AVG. Bijkomende precisering dringt zich op.

29. Artikel 51, eerste lid, van het ontwerp van decreet bepaalt het volgende:
"De administratie, of een onderzoeker die de Vlaamse Regering of administratie daarvoor aanwijst, kan persoonsgegevens verwerken in het kader van het uitvoeren van wetenschappelijk of historisch onderzoek, of voor statistische doeleinden, met het oog op de voorbereiding of evaluatie van het Vlaamse jeugd- en kinderrechtenbeleid en de opvolging van de beleidsuitvoering."

30. De Autoriteit neemt akte van voormelde verwerking met het oog op wetenschappelijk of historisch onderzoek of statistische doeleinden en brengt de toepasselijkheid van artikel 89.1 AVG op dergelijke verwerkingen in herinnering.

2. Categorieën van persoonsgegevens en betrokkenen

2.1 Categorieën van betrokkenen

31. Artikel 50, §3 van het ontwerp van decreet bepaalt: *"De verwerking van persoonsgegevens in het kader van dit decreet heeft betrekking op al de volgende categorieën van betrokkenen:*

1° "externe experts en kandidaat-experts;

2° deskundigen op het gebied van de jeugd of de kinderrechten;

¹⁷ De Memorie van toelichting (p. 27) vermeldt daarbij: *"Deze bepaling regelt het wetenschappelijk rapport inzake de "staat van de jeugd" dat deel uitmaakt van de omgevingsanalyse van het Vlaamse Jeugd- en Kinderrechtenbeleidsplan. De bepaling is overgenomen uit artikel 6 van het decreet van 20 januari 2012 en aangepast. Met het oog op de leesbaarheid van de bepaling is de volgorde van de zinnen binnen het artikel evenwel gewijzigd."*

- 3° contactpersonen, vrijwilligers en verantwoordelijken van de organisaties, vermeld in paragraaf 2;*
- 4° personeel, medewerkers en aangestelden van de organisaties, vermeld in paragraaf 2;*
- 5° personen die vermeld worden in de aanvrager en de bijlagen ervan;*
- 6° personen die deelnemen aan activiteiten die met toepassing van dit decreet worden gesubsidieerd;*
- 7° personen die deelnemen aan onderzoek dat door dit decreet wordt gemandateerd;*
- 8° jeugdwerkers, toekomstige jeugdwerkers, en begeleiders van jeugdwerkactiviteiten;*
- 9° leden en kandidaat-leden van de Vlaamse Jeugdraad, lokale jeugdraden en de jeugdraad van de Vlaamse Gemeenschapscommissie;*
- 10° leden van politieke jongerenverenigingen;*
- 11° leden van jeugdreducties;*
- 12° vertegenwoordigers van lokale besturen en de Vlaams Gemeenschapscommissie;*
- 13° aanspreekpunten jeugd- en kinderrechtenbeleid als vermeld in artikel 6;*
- 14° aanspreekpunten integriteit als vermeld in artikel 20, eerste lid, 2°;*
- 15° bedrijfsrevisoren en externe accountants als vermeld in artikel 23, vijfde lid.”*

32. Zoals ook reeds aangehaald bij de voorafgaande opmerkingen in onderhavig advies, biedt deze 'catch all' bepaling, in de mate dat ze de categorieën van betrokkenen, wiens persoonsgegevens zullen worden verwerkt, niet koppelt aan de concrete doeleinden waarvoor welke gegevens van een bepaalde categorie van betrokkenen effectief zullen worden verwerkt, geen meerwaarde op het vlak van voorzienbaarheid van de gegevensverwerking die ze beoogt te reguleren.

33. Zoals ook hiervoor reeds aangehaald, hoeft de regelgeving niet noodzakelijkerwijze expliciet te bepalen van welke categorieën van betrokkenen persoonsgegevens mogen worden verwerkt voor de daarin beschreven taken van algemeen belang/doelstellingen, mits voor elke taak/doelstelling de voorwaarden voor de uitvoering ervan zodanig zijn bepaald dat ze geen twijfel laten bestaan omtrent de categorieën van betrokkenen wiens gegevens daartoe moeten worden verwerkt; wat *in casu* het geval lijkt te zijn (zie Hoofdstukken 3 tot en met 9 van het ontwerp van decreet).

34. De stellers van het ontwerp van decreet hebben de volgende keuze:

- ofwel herschrijven ze deze bepaling door de categorieën van betrokkenen wiens gegevens mogen worden verwerkt uitdrukkelijk te koppelen aan de concrete taak van algemeen belang/doelstelling waarvoor de verwerking van geïdentificeerde categorieën van gegevens noodzakelijk is en er daarbij voor te zorgen dat het aantal betrokkenen tot een minimum wordt beperkt;
- ofwel schrappen ze deze bepaling, met dien verstande dat de bepalingen van het ontwerp van decreet die de voorwaarden voor de uitvoering van de taken van algemeen belang

bepalen, de nodige voorspelbaarheid bieden met betrekking tot de categorieën van betrokkenen.

2.2 Categorieën van persoonsgegevens

35. Artikel 5.1.c), AVG bepaalt dat persoonsgegevens toereikend, ter zake dienend en beperkt moeten zijn tot wat noodzakelijk is voor de beoogde doeleinden ('minimale gegevensverwerking').

36. Artikel 50, §4 van het ontwerp decreet bepaalt: *"De verwerking van persoonsgegevens in het kader van dit decreet heeft betrekking op al de volgende categorieën van persoonsgegevens:*

1° de volgende identificatiegegevens:

- a. de voor- en achternaam;*
- b. de geboorteplaats;*
- c. de geboortedatum;*
- d. het rijksregisternummer of identificatienummer van de sociale zekerheid;*
- e. andere identificatiegegevens¹⁸;*

2° de financiële gegevens¹⁹;

3° de opleidingsgegevens²⁰;

4° de loon- en tewerkstellingsgegevens²¹;

5° de gegevens over professionele output en expertise²²;

6° de mandaten²³;

¹⁸ De aanvrager licht "andere identificatiegegevens" toe als volgt: "dit zijn alle andere vormen van unieke identificatoren die gehanteerd zouden worden, zoals het BIS-nummer, met inbegrip van organisatie-eigen identificatiegegevens zoals interne klantennummers."

¹⁹ De aanvrager licht "financiële gegevens" toe als volgt: "Het gaat hier voornamelijk om bankgegevens (vb. rekeningnummer, naam rekeninghouder) van betrokkenen. Onder het ontwerp van decreet worden immers ook feitelijke verenigingen gesubsidieerd waarbij deze gegevens mogelijk verbonden zijn aan de persoon van de leden (en dus persoonsgegevens uitmaken). Daarnaast worden ook bijvoorbeeld de financiële gegevens van experts verwerkt, in het kader van de uitbetaling van vergoedingen voor hun deelname aan beoordelingscommissies."

²⁰ De aanvrager licht "opleidingsgegevens" toe als volgt: "Dit gaat over gegevens die betrekking hebben op het opleidingsverleden van de betrokkenen. In het bijzonder gaat het dan over gevolgde opleidingen, behaalde diploma's en attesten."

²¹ De aanvrager licht "loon- en tewerkstellingsgegevens" toe als volgt: "In het kader van het toezicht op de uitgave van de subsidie, en in het kader van beleidsrelevant onderzoek, is het noodzakelijk om een zicht te hebben op de loon- en tewerkstellingsgegevens van gesubsidieerde organisaties. Hoewel het daarbij in eerste instantie gaat om gegevens op organisatieniveau, is het niet uitgesloten dat uit deze gegevens ook persoonsgegevens af te leiden vallen (bijvoorbeeld in geval van organisaties met een laag aantal tewerkgestelden, het loon van gedelegeerde bestuurders, etc.). Bovendien zal in het contact met gesubsidieerde/erkende organisaties ook vaak (al dan niet op impliciete wijze) tewerkstellingsgegevens verwerkt worden. Zo kan het bijvoorbeeld zijn dat een contactpersoon bij een vereniging in haar communicatie met de administratie meegeeft dat zij een bepaalde functie uitoefent."

²² De aanvrager licht "gegevens over professionele output en expertise" toe als volgt: "dit betreft persoonsgegevens die betrekking hebben op het professionele verleden van betrokkenen. Het gaat dan bijvoorbeeld over eerdere ervaring in bepaalde sectoren, gepubliceerde werken, gerealiseerde professionele activiteiten, en alle andere gegevens waaruit de expertise van de betrokkene kan blijken. In het bijzonder gaat het bijvoorbeeld om het verwerken van de CV's van kandidaat deskundigen."

²³ De aanvrager licht "mandaten" toe als volgt: "Het gaat over alle officiële mandaten die een betrokkene opneemt (of heeft opgenomen in het verleden). Deze verwerking is nodig om de onverenigbaarheden te controleren die in het decreet zijn opgenomen. Enerzijds gaat het om politieke mandaten: artikel 9, §2, tweede lid, 1°, wat betreft de Vlaams Jeugdtraad; artikel 48, §2, tweede lid, 1°, wat betreft de lokale jeugdtraad; artikel 49, §2, tweede lid, 1° wat betreft de jeugdtraad van de Vlaamse

- 7° de leeftijd;
- 8° het geslacht;
- 9° de woonplaats;
- 10° de competenties²⁴.

37. Zoals ook reeds aangehaald bij de voorafgaande opmerkingen in onderhavig advies, biedt deze 'catch all' bepaling, in de mate dat ze de categorieën van persoonsgegevens die zullen worden verwerkt, niet koppelt aan de concrete doeleinden waarvoor deze effectief zullen worden verwerkt, geen meerwaarde op het vlak van voorzienbaarheid van de gegevensverwerking die ze beoogt te reguleren.

38. Zoals ook hiervoor reeds aangehaald, hoeft de regelgeving niet noodzakelijkerwijze expliciet te bepalen welke categorieën van persoonsgegevens mogen worden verwerkt voor de daarin beschreven taken van algemeen belang/doelstellingen, mits voor elke taak/doelstelling de voorwaarden voor de uitvoering ervan zodanig zijn bepaald dat ze geen twijfel laten bestaan omtrent de categorieën van persoonsgegevens die daartoe moeten worden verwerkt; wat *in casu* het geval lijkt te zijn (zie Hoofdstukken 3 tot en met 9 van het ontwerp van decreet).

Uitzondering hierop is de verwerking van het Rijksregisternummer in de mate dat het gebruik van het Rijksregisternummer strikt geregeld wordt door artikel 8 van de wet van 8 augustus 1983 *tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen*. Het gebruik van het Rijksregisternummer is niet toegelaten zonder voorafgaandelijke machtiging, hetzij door de minister van Binnenlandse Zaken, hetzij door of krachtens een wet, een decreet of een ordonnantie.

39. De stellers van het ontwerp van decreet hebben de volgende keuze:

- ofwel herschrijven ze deze bepaling door de categorieën van persoonsgegevens die mogen worden verwerkt uitdrukkelijk te koppelen aan de concrete taak van algemeen belang/doelstelling waarvoor de verwerking noodzakelijk is en er daarbij voor te zorgen dat de gegevens tot een minimum worden beperkt;
- ofwel schrappen ze deze bepaling, met dien verstande dat de bepalingen van het ontwerp van decreet die de voorwaarden voor de uitvoering van de taken van algemeen belang bepalen, de nodige voorspelbaarheid bieden met betrekking tot de categorieën van te verwerken gegevens.

Gemeenschapscommissie. Anderzijds gaat het om een mandaat als lid van een beoordelingscommissie, zoals vermeld in artikel 26, vijfde lid, van het voorontwerp van decreet.

²⁴ De aanvrager licht "competenties" toe als volgt: "De competenties die een kandidaat moet verwerven om een attest als animator, hoofdanimator of instructeur in het jeugdwerk te behalen, zoals bedoeld in artikel 45, §2, van het voorontwerp van decreet. De verwerking is nodig om te bepalen of een kandidaat de vereiste competenties heeft verworven door middel van het gevolgde kadervormingstraject in het jeugdwerk, of in het kader van een andere opleiding."

2.2.1 Verwezenlijking van de operationele doeleinden

40. In de mate dat de opsteller van het ontwerp zou vasthouden aan de oplijsting van alle te verwerken categorieën van persoonsgegevens, komt enige duiding (gebeurlijk in de Memorie van toelichting) bij de soms zeer ruim en weinig precies beschreven gegevenscategorieën gepast voor, inzonderheid voor: de financiële gegevens, de opleidingsgegevens, de loon- en tewerkstellingsgegevens, de mandaten en de competenties.

41. De Autoriteit merkt voorts op dat het gebruik van het begrip "*identificatienummer van de sociale zekerheid*" moet worden vermeden, aangezien het *a priori* geen wettelijk bestaan heeft. Volgens artikel 8 van de wet van 15 januari 1990 *houdende oprichting en organisatie van een Kruispuntbank van de sociale zekerheid* worden het Rijksregisternummer en het bisnummer (zijnde het uniek persoonlijk identificatienummer, bedoeld in artikel 8, § 1, 2° van de KSZ-wet, dat door de KSZ wordt toegekend aan elke persoon die niet in het Rijksregister is opgenomen, maar die in België socialezekerheidsrechten geniet) binnen het netwerk van de sociale zekerheid als identificatiemiddelen gebruikt. In plaats van te verwijzen naar het 'identificatienummer van de sociale zekerheid' moet bijgevolg worden verwezen naar het identificatienummer van het Rijksregister en het identificatienummer bis zoals bedoeld in artikel 8, § 1, 2° van de KSZ-wet.

42. Afgezien van het voorgaande, kon de Autoriteit in het ontwerp van decreet niet onmiddellijk een rechtvaardiging of aanknopingspunt vinden voor de verwerking van het persoonsgegeven 'geboorteplaats'. De verwerking ervan komt, op het eerste zicht, dan ook overmatig over en dus in strijd met artikel 5.1.c), AVG. De verwijzing ernaar wordt, behoudens bijkomende rechtvaardiging, beter geschrapt, temeer daar uit dit informatiegegeven ras of etnische afkomst zou kunnen blijken waardoor het zou kunnen worden gecatalogeerd onder de bijzondere categorieën van persoonsgegevens waarvan sprake in artikel 9 AVG.

43. De Autoriteit merkt voorts op dat de categorie 'andere identificatiegegevens' niet kan worden aanvaard wegens té vaag en té ruim, temeer daar de opgelijste (concrete) identificatiegegevens lijken te volstaan om de betrokkenen met afdoende zekerheid te identificeren.

44. Artikel 50, § 6, van het ontwerp van decreet stipuleert voorts nog:

"Conform artikel 9 (AVG) worden de volgende gegevens verwerkt in het kader van de uitvoering van dit decreet:

1° lidmaatschap van een politieke partij, in het kader van de controle, vermeld in artikel 46, § 1, vierde lid, van dit decreet;

2° in voorkomend geval de aanduiding van een handicap, in het kader van de controle op de erkennings- of subsidiëringsvoorwaarden voor organisaties als vermeld in artikel 34, 44 en 39, eerste lid, 4° van dit decreet."

45. De Autoriteit bevroeg de aanvrager omtrent de relevantie van de verwerking van het 'lidmaatschap van een politieke partij' in het kader van de erkenning van een politieke jongerenbeweging.

De aanvrager preciseert terzake het volgende: *"De politieke jongerenbewegingen zijn steeds gelinkt aan een politieke partij. Dit vloeit voort uit artikel 46, §1, 5° lid. Uit het lidmaatschap van een politieke jongerenbeweging zal dan ook van de politieke voorkeur/opvatting van de betrokkenen kunnen afgeleid worden (en men moet over minstens 100 leden beschikken om erkend te worden).*

Het klopt echter dat het niet noodzakelijk is dat men aangesloten is bij een politieke partij om lid te zijn van een politieke jongerenbeweging. Bijgevolg lijkt het aangewezen om in artikel 50, §6 te verwijzen naar 'politieke opvatting' eerder dan 'lidmaatschap van een politieke partij'.

46. Aangezien noch 'lidmaatschap van een politieke partij', noch 'politieke opvatting' een voorwaarde is om als lid te worden beschouwd van de ene of de andere politieke jongerenbeweging, lijkt de bepaling onder artikel 50, §6, 1°, van het ontwerp van decreet niet correct en wordt ze dan ook best geschrapt.

47. De Autoriteit neemt akte van het feit dat artikel 46, §1, derde lid, van het ontwerp van decreet dienaangaande voorschrijft: *"Een politieke jongerenbeweging telt ten minste 100 leden, jonger dan 31 jaar. Het lidmaatschap blijkt uit een uitdrukkelijke, jaarlijkse wilsverklaring van de betrokkene, die daarbij toestemming geeft tot de verwerking van zijn persoonsgegevens met het oog op de controle door de administratie op de erkenningsvoorwaarden, vermeld in dit artikel, en de vereisten, vermeld in artikel 23, vierde lid."*

Hoewel deze "toestemming" niet beantwoordt aan alle vereisten van de toestemming (als rechtsgrond) waarvan sprake in artikelen 4.10) en 7 AVG, wordt met deze bepaling in het ontwerp van decreet de nodige voorzienbaarheid gecreëerd in hoofde van de betrokkenen inzake de verwerking van diens lidmaatschap van een politieke jongerenbeweging door de administratie in het kader van haar controletaken terzake.

48. De Autoriteit bevroeg de aanvrager ook omtrent de draagwijdte en relevantie de 'aanduiding van een handicap' waarop de aanvrager antwoordt als volgt: *"In navolging van het advies van de Vlaamse Toezichtscommissie (VTC/A/W/2023/021) werd de verwerking van persoonsgegevens inzake 'handicap' geschrapt uit het decreet. Verdere reflectie heeft immers uitgewezen dat deze gegevens niet verwerkt worden in het kader van de uitvoering van het decreet."*

De Autoriteit neemt akte van het feit dat de verwerking van persoonsgegevens inzake 'handicap' en dus artikel 50, §6, 2°, uit het ontwerp van decreet zal worden geschrapt.

2.2.2 Verwezenlijking van de onderzoeksdoeleinden

49. De Autoriteit brengt hier de toepasselijkheid van artikel 89.1 AVG op verwerkingen met het oog op wetenschappelijke of statistische doeleinden in herinnering. Deze moeten worden omkaderd door passende waarborgen waarbij technische en organisatorische maatregelen worden getroffen om de naleving van het beginsel van de minimale gegevensverwerking te verzekeren. Wanneer dergelijke doeleinden kunnen worden verwezenlijkt door (verdere) verwerking die de identificatie van de betrokkenen niet of niet langer toelaat, dient op deze wijze te werk te worden gegaan.

50. De (verdere) verwerking voor wetenschappelijke en statistische doeleinden gebeurt dus bij voorkeur aan de hand van anonieme gegevens²⁵. Indien het niet mogelijk is om met anonieme gegevens het beoogde verwerkingsdoeleinde te bereiken, kunnen gepseudonimiseerde²⁶ persoonsgegevens worden gebruikt.

51. Zoals gebruikelijk, herhaalt de Autoriteit in dit verband dat de identificatie van een persoon niet enkel slaat op de mogelijkheid om zijn naam en/of adres te achterhalen maar eveneens op de mogelijkheid om hem te identificeren via een proces van individualisering, correlatie of gevolgtrekking. Transparantie m.b.t. de gebruikte anonimiseringsmethode en een analyse van de risico's verbonden aan heridentificatie zijn elementen die bijdragen tot een weloverwogen aanpak van het anonimisatieproces.

Voor het overige verwijst de Autoriteit naar advies 05/2014 van de Werkgroep «Artikel 29» over gegevensbescherming, voorganger van het Europees Comité voor gegevensbescherming, over de anonimiseringstechnieken²⁷.

52. De Autoriteit vestigt de aandacht van de aanvrager op het feit dat er een verschil bestaat tussen gepseudonimiseerde gegevens, die in artikel 4.5) van de AVG worden gedefinieerd als gegevens die *"niet meer aan een specifieke betrokkene kunnen worden gekoppeld zonder dat er aanvullende gegevens worden gebruikt"* en geanonimiseerde gegevens, die niet langer met redelijke

²⁵ Anonieme gegevens: informatie die niet aan een geïdentificeerde of identificeerbare natuurlijke persoon kan worden gekoppeld (art. 4.1) AVG, *a contrario*).

²⁶ *"Pseudonimisering: het verwerken van persoonsgegevens op zodanige wijze dat de persoonsgegevens niet meer aan een specifieke betrokkene kunnen worden gekoppeld zonder dat er aanvullende gegevens worden gebruikt, mits deze aanvullende gegevens apart worden bewaard en technische en organisatorische maatregelen worden genomen om ervoor te zorgen dat de persoonsgegevens niet aan een geïdentificeerde of identificeerbare natuurlijke persoon worden gekoppeld."* (zie artikel 4.5) AVG).

²⁷ Dit advies is beschikbaar op volgend adres: https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2014/wp216_nl.pdf

middelen aan een bepaalde persoon kunnen worden toegeschreven, en dat enkel deze laatste geen persoonsgegevens meer vormen en dus overeenkomstig overweging 26 zijn uitgesloten van de werkingssfeer van de AVG²⁸.

53. Als er sprake is van pseudonimisering (en niet anonimisering):

- moet er worden verwezen naar de verslagen van het Europees Agentschap voor Cyberbeveiliging betreffende technieken en goede praktijken voor pseudonimisering²⁹;
- moet deze verwerking worden omkaderd met alle vereiste waarborgen en moet voldoen aan de heersende beginselen ter zake³⁰.

54. Afgezien van de (ongenuanceerde) oplijsting in artikel 50, §4, van het ontwerp van decreet van alle persoonsgegevens die in het kader van dit ontwerp van decreet verwerkt worden, bepaalt artikel 51, tweede lid, van het ontwerp van decreet, in de onderzoekscontext, daarenboven: *"De administratie, en de onderzoeker, vermeld in het eerste lid, wisselt in het kader van de uitvoering van het onderzoek, vermeld in het eerste lid, minstens de volgende persoonsgegevens uit met de volgende instanties:*

1° de tewerkstellingsgegevens van de aanvrager met de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid;

2° het rijksregisternummer, de identificatiegegevens van de aanvragers met het Rijksregister van de natuurlijke personen;

3° het rijksregisternummer, de identificatiegegevens van de aanvragers met het Agentschap voor hoger onderwijs, volwassenenonderwijs, kwalificaties & studietoelagen, in het kader van de toegang tot de leer- en ervaringsbewijzendatabank."

55. De Autoriteit stelt vast dat hierbij exact wordt herhaald wat artikel 50, §7, tweede lid, van het ontwerpdecreet bepaalt op het vlak van uitwisselingen van persoonsgegevens tussen de administratie en de (jeugd)organisaties (vermeld in artikel 50, §2 van het ontwerp van decreet) enerzijds, en de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid, het Rijksregister en het Agentschap voor hoger onderwijs, volwassenenonderwijs, kwalificaties en studietoelagen, anderzijds (in het kader van de verwezenlijking van de operationele doeleinden).

²⁸ Voor meer informatie, zie de advies 5/2014 (WP216) over *anonimiseringstechnieken*, 2.2.3, blz. 10 van de Groep 29, (https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2014/wp216_nl.pdf).

²⁹ ENISA: <https://www.enisa.europa.eu/publications/data-pseudonymisation-advanced-techniques-and-use-cases> en <https://www.enisa.europa.eu/news/enisa-news/enisa-proposes-best-practices-and-techniques-for-pseudonymisation>.

³⁰ Hetzelfde geldt voor het proportionaliteitsbeginsel dat verwijst naar het specifiekere beginsel van "*minimale gegevensverwerking*" dat inhoudt dat de persoonsgegevens toereikend, ter zake dienend en beperkt moeten zijn tot wat noodzakelijk is voor de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt, overeenkomstig artikel 5, § 1, c), van de AVG.

56. De Autoriteit verwijst vooreerst naar haar opmerkingen hieronder met betrekking tot artikel 50, §7, tweede lid, van het ontwerpdecreet. In de mate dat het beoogde onderzoek zal worden gevoerd (louter) op basis van de (persoons)gegevens die weden aangewend ter verwezenlijking van de operationele 'subsidie'-doeleinden, begrijpt de Autoriteit niet waarom deze zelfde uitwisselingen ook in de onderzoekscontext van artikel 51 van het ontwerp van decreet nogmaals uitdrukkelijk moeten worden voorzien. Ze staan daarenboven een 'anonieme' of 'pseudonieme' gegevensverwerking in de weg daar de uitwisseling van gegevens betreffende eenzelfde persoon een correcte identificatie van deze laatste vereist. De Autoriteit adviseert in dit geval (voor zover geen 'bijkomende' gegevens moeten worden opgevraagd) dan ook, in de mate dat dezelfde uitwisselingen reeds voorzien zijn in artikel 50, §7, tweede lid, van het ontwerp van decreet, deze passage in artikel 51, tweede lid, van het ontwerp van decreet te schrappen.

In de mate dat de verwezenlijking van het beoogde onderzoek mogelijks wél een opvraging van bijkomende persoonsgegevens (bovenop diegene die voor de operationele doeleinden worden aangewend) zou vereisten, moet zulks bijkomend in het ontwerp worden gepreciseerd.

3. Bewaartermijn van de persoonsgegevens

57. Krachtens artikel 5.1.e) AVG mogen persoonsgegevens niet langer worden bewaard, in een vorm die het mogelijk maakt de betrokkenen te identificeren, dan noodzakelijk voor de verwezenlijking van de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt.

58. Artikel 50, § 8, van het ontwerp van decreet stipuleert: *"De bewaringstermijnen voor persoonsgegevens worden vastgelegd in selectieregels conform artikel III.87, §1, van het Bestuursdecreet van 7 december 2018³¹. De voormelde selectieregels bevatten een bewaartermijn met bijhorende motivering.*

Als de organisaties, vermeld in paragraaf 2, optreden als verwerkingsverantwoordelijke als vermeld in 4, 7) (AVG) bepalen ze de bewaartermijn van de persoonsgegevens die ze conform dit artikel verwerken. De voormelde organisaties houden daarbij rekening met de verplichtingen van de (AVG) in het bijzonder de verplichting om persoonsgegevens niet langer te bewaren dan noodzakelijk."

³¹ Op het vlak van 'bewaartermijnen' voorziet artikel III.87 van het Bestuursdecreet van 7 december 2018 in §1 wat volgt:
"Voor elke categorie van bestuursdocumenten worden selectieregels opgesteld die minstens de volgende gegevens bevatten:
1° een betekenisvolle naam en omschrijving;
2° het administratieve of juridische nut, verduidelijkt door een bewaartermijn met bijhorende motivering;
3° de aanduiding van de waarde voor het algemeen belang, wetenschappelijk of historisch onderzoek of statistische doeleinden, verduidelijkt door de definitieve bestemming, die ofwel een vernietiging ofwel een permanente bewaring inhoudt, met bijhorende motivering. (...)"

59. De Autoriteit stelt vast dat voormeld artikel III.87 van het Bestuursdecreet geen enkele indicatie bevat voor de maximale termijn gedurende dewelke de administratie de persoonsgegevens zal bewaren die ze ter verwezenlijking van de doelstellingen, vermeld in artikel 50, §1 van het ontwerp van decreet, verwerkt, noch criteria dit toelaten deze bewaartermijn te bepalen. Ook elders in het ontwerp van decreet ontbreekt elke indicatie terzake. Aan deze lacune moet worden verholpen.

60. Een bepaling die stelt dat persoonsgegevens "*niet langer te bewaren dan noodzakelijk*", paraphraseert enkel het principe van 'opslagbeperking' zoals dit voortvloeit uit artikel 5.1, e) van de AVG. Ze biedt geen juridische meerwaarde en wordt beter geschrapt.

4. Verwerkingsverantwoordelijken

61. Artikel 4.7) AVG bepaalt dat voor de verwerkingen waarvan de regelgeving het doel en de middelen vastlegt, de verwerkingsverantwoordelijke diegene is die daarin als dusdanig wordt aangewezen.

62. De aanduiding van de verwerkingsverantwoordelijke(n) in de regelgeving moet in overeenstemming zijn met de rol die deze actor(en) in de praktijk spe(e)l(t)(en) en met de zeggenschap die hij heeft (of zij hebben) over welke essentiële middelen voor de verwerking worden ingezet. Anders oordelen, zou niet alleen in strijd zijn met de letter van de tekst van de AVG, maar zou ook de doelstelling van de AVG om een consistent en hoog beschermingsniveau voor natuurlijke personen te waarborgen in gevaar kunnen brengen.

63. Artikel 50, §1, van het ontwerp van decreet stipuleert: "*De administratie treedt op als de verwerkingsverantwoordelijke, vermeld in artikel 4, 7), (AVG) voor de verwerking van persoonsgegevens in het kader van de uitvoering van dit decreet, namelijk bij (het beoordelen en het toezicht op erkenning en subsidiëring van jeugdorganisaties (incl. toekenning van kadervormingsattesten), (beleids)onderzoek en ondersteuning van gesubsidieerde organisaties).*

64. Artikel 50, §2, van het ontwerp van decreet stipuleert o.m.: "*De organisaties (...) mogen persoonsgegevens verwerken in het kader van het indienen van hun erkennings- of subsidieaanvraag, of de uitvoering en verantwoording van hun taken, vermeld in dit decreet. De voormelde organisaties treden in dat geval op als verwerkingsverantwoordelijke van die persoonsgegevens.*"

65. De Autoriteit neemt akte van voormelde aanduiding van de respectievelijke verwerkingsverantwoordelijken. Ze roepen geen bijzondere bedenkingen op.

66. Artikel 51, eerste lid, van het ontwerp van decreet (dat voorziet in gegevensverwerking voor wetenschappelijk of historisch onderzoek, of voor statistische doeleinden) preciseert: *"De onderzoeker die wordt aangewezen (door de administratie of de Vlaamse Regering), treedt in dat geval op als verwerkingsverantwoordelijke als vermeld in 4, 7), (AVG)."*

67. Na bevraging terzake preciseert de aanvrager: *"Het gaat daarbij uitsluitend om onderzoek dat door de administratie zelf gevoerd wordt, of door een derde-onderzoeker op vraag van de administratie of de Vlaamse Regering."*

5. Derde-ontvangers van de persoonsgegevens

68. Ingevolge het legaliteits- en voorzienbaarheidsprincipe (zie randnrs. 9 en 10 van onderhavig advies) moet de regelgeving die een verwerking van persoonsgegevens invoert, in voorkomend geval, ook de (categorieën van) ontvangers van deze gegevens, evenals de omstandigheden waarin en de redenen waarom de gegevens worden verstrekt, bepalen.

69. Artikel 50, § 5, van het ontwerp van decreet preciseert: *"De volgende categorieën van personen hebben toegang tot de verwerkte persoonsgegevens, in het kader van de uitvoering van dit decreet:*

1° de personeelsleden van de administratie;

2° de personeelsleden en aangestelden van de organisaties, vermeld in artikel 9 tot en met 13, artikel 31 tot en met 35, artikel 38 en 39, artikel 41 en artikel 43 tot en met 49;

3° de externe deskundigen en experts;

4° de personen die van rechtswege toegang hebben tot voormelde gegevens."

70. In de mate dat de categorieën van personen, vermeld onder punten 1° en 2° verwijzen naar personeelsleden en aangestelden van de verwerkingsverantwoordelijken, moeten deze niet beschouwd worden als een mededeling aan 'derde-ontvangers'; hun toegang tot de te verwerken (persoons)gegevens roepen geen bijzondere bedenkingen op.

71. In de mate dat de categorieën van personen, vermeld onder punt 3°, deskundigen en experts betreffen die, in toepassing van het ontwerp van decreet (zie bv. artikel 26) de opdracht hebben te adviseren over de toekenning van bepaalde (werkings)subsidies, roept hun toegang tot de daarmee verband houdende gegevens (welke hen moeten toelaten hun opdracht naar behoren te vervullen) evenmin bijzondere bedenkingen op.

72. Met betrekking tot de categorieën van personen, vermeld onder punt 4°: *"de personen die van rechtswege toegang hebben tot voormelde gegevens"* preciseert de Memorie van toelichting (p. 48): *"dit zijn onder meer de kabinetsleden, Audit Vlaanderen, de politie of andere personen die zich kunnen beroepen op een rechtsgrond om toegang te krijgen tot deze gegevens"*.

73. In de mate dat de categorieën van personen, vermeld onder punt 4°, personen/instanties betreffen die reeds 'van rechtswege' toegang hebben (wiens toegang dus reeds reglementair omkaderd is), biedt dit punt 4° geen enkele (juridische) meerwaarde, inzonderheid op het vlak van voorspelbaarheid van de concreet beoogde mededelingen. Ze wordt dan ook beter geschrapt. Indien de administratie of (bepaalde) organisaties actief in het jeugdwerk onderworpen zijn/worden aan een wettelijke verplichting om informatie te verstrekken over instanties/personen die een erkenning/subsidie ontvingen, moet(en) deze mededeling(en) worden voorzien in de norm die deze wettelijke verplichting oplegt, met inachtneming van de beginselen van noodzakelijkheid en evenredigheid.

74. Artikel 50, § 7, tweede en derde lid, van het ontwerp van decreet bepalen voorts: *"De administratie en de organisaties, vermeld in paragraaf 2, wisselen in het kader van de uitvoering van dit decreet minstens de volgende persoonsgegevens uit met de volgende instanties:*

1° de tewerkstellingsgegevens van de betrokkenen, vermeld in paragraaf 3, met de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid;

2° het rijksregisternummer en de andere persoonsgegevens, vermeld in paragraaf 4, van de betrokkenen, vermeld in paragraaf 3, met het Rijksregister van de natuurlijke personen;

3° het rijksregisternummer, de identificatiegegevens en opleidingsgegevens van de betrokkenen, vermeld in paragraaf 3, met het Agentschap voor hoger onderwijs, volwassenenonderwijs, kwalificaties & studietoelagen, in het kader van de toegang tot leer- en ervaringsbewijzendatabank." *De uitwisselingen van persoonsgegevens door de administratie vinden plaats met tussenkomst van de bevoegde dienstenintegratoren, vermeld in artikel 3 van het decreet van 13 juli 2012 houdende de oprichting en organisatie van een Vlaamse dienstenintegrator."*

75. De aanvrager licht met betrekking tot punt 1° toe: *"Voorlopig haalt DCJM (Departement Cultuur, Jeugd en Media, hetzij 'de administratie') geen gegevens op uit het RSZ maar op termijn is het de bedoeling om tewerkstellingsgegevens die nu worden aangeleverd door de aanvragers van subsidies, op te vragen bij het RSZ."*³²

³² De aanvrager voegt daar nog aan toe: *"Beide opvragingen gebeuren ter uitvoering van art. III.68 van het Bestuursdecreet. Hoewel dit dus niet expliciet moet worden vermeld blijkt in de praktijk dat door dit expliciet op te nemen in het decreet, de toegang tot federale gegevensbronnen vlotter verloopt."*

Het inschrijven van deze uitwisseling met de RSZ en het RR (in het kader van artikel 50 en 51 van het ontwerp) is in de praktijk noodzakelijk gebleken om een effectieve uitwisseling van rijksregisternummer en andere persoonsgegevens te bekomen. Hoewel de erkende en gesubsidieerde organisatie vandaag de dag nog geen gegevens met deze bronnen uitwisselen, wordt hiermee wel de mogelijkheid hiertoe gefaciliteerd."

76. In de mate dat het toezicht op de aanwending/uitgave van de toegekende subsidies o.m. een zicht behoeft op de loon- en tewerkstellingsgegevens van gesubsidieerde organisaties, roept deze mededeling geen principiële bedenkingen op. De Autoriteit wijst er wel op dat, in navolging van artikel 15 van de wet van 15 januari 1990 *houdende oprichting en organisatie van een Kruispuntbank van de sociale zekerheid* elke mededeling van persoonsgegevens vanuit een instelling van sociale zekerheid (zoals de RSZ) een voorafgaande machtiging behoeft van het Informatieveiligheidscomité .

77. Inzake punt 2° verduidelijkt de aanvrager: *"Dit zorgt ervoor dat DCJM toegang kan hebben tot de gegevens uit o.m. het rijksregister. De DCJM wisselt gegevens uit met het rijksregister o.b.v. een machtiging verleend in 2008 (Beraadslaging RR nr. 18/2008 van 7 mei 2008 van het Sectoraal comité van het Rijksregister). Het departement is gemachtigd om voor onbepaalde duur*

- *een permanente toegang te hebben tot de informatiegegevens vermeld in artikel 3, eerste lid, 1°, 2°, 3°, 5° en 6°, WRR (niet geboorteplaats en plaats van overlijden):*
 - o *naam en voornamen;*
 - o *geboortedatum;*
 - o *geslacht;*
 - o *hoofdverblijfplaats;*
 - o *datum van overlijden*
- *het identificatienummer van het Rijksregister te gebruiken."*

78. De Autoriteit merkt op dat het ontwerp van decreet, inzonderheid artikel 50, §4, 1°, d), de administratie uitdrukkelijk machtigt om het Rijksregisternummer te gebruiken. Ook voormelde Beraadslaging RR nr. 18/2008³³ machtigt de administratie om dit nummer te gebruiken, evenals om toegang te hebben tot de daarin vermelde Rijksregistergegevens. In hoofde van de administratie, roept de mededeling zoals vermeld in artikel 50, §7, tweede lid, 2°, van het ontwerp decreet, met uitzondering van de geboorteplaats (cf. supra), dienvolgens evenmin bijzondere bedenkingen op, maar ze biedt ook geen juridische meerwaarde.

79. De Autoriteit merkt wel op dat voormelde beraadslaging RR nr. 18/2008 niet van toepassing is op de (jeugd)organisaties, waarvan sprake in artikel 50, §2 van het ontwerp van decreet. De Autoriteit brengt terzake in herinnering dat het gebruik van het Rijksregisternummer en de toegang tot informatiegegevens uit het Rijksregister nog steeds strikt geregeld worden door artikelen 5 en 8 van de wet van 8 augustus 1983 *tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen*. Het gebruik van het Rijksregisternummer en toegang tot informatiegegevens van het Rijksregister zijn niet

³³ Beraadslaging RR nr. 18/2008 van 7 mei 2008 *betreffende een aanvraag van het Vlaams Ministerie van Cultuur, Jeugd, Sport en Media, om toegang te krijgen tot de informatiegegevens van het Rijksregister en om het identificatienummer ervan te gebruiken met het oog op het verlenen van erkenningen, subsidiëring, de werking van raden en commissies*

toegelaten zonder voorafgaandelijke machtiging, hetzij door de minister van Binnenlandse Zaken, hetzij door of krachtens een wet, een decreet of een ordonnantie, waarbij in principe enkel de overheden, instellingen en personen opgelijst in artikel 5, §1, van de Rijksregisterwet in aanmerking komen voor dergelijke machtiging.

80. De aanvrager vult zijn toelichting met betrekking tot voormeld artikel 50, §7 van het ontwerp van decreet nog aan als volgt: *"Wat de gegevens uit de LED (leer- en ervaringsbewijzendatabank) betreft (art. 50, §7, tweede lid, 3°), dit kan eventueel geschrapt worden aangezien het bestuursdecreet voldoende juridische grondslag voorziet om tussen administraties van de Vlaamse overheid gegevens uit te wisselen."*

81. De draagwijdte van de uitwisseling van persoonsgegevens met het Agentschap voor hoger onderwijs, volwassenenonderwijs, kwalificaties en studietoelagen, in het kader van de toegang tot de leer- en ervaringsbewijzendatabank, is voor de Autoriteit veel minder duidelijk. Het is onduidelijk wie welke gegevens in welke omstandigheden en om welke redenen aan wie verstrekt. Verduidelijking dringt zich op.

6. Varia

82. Artikel 50, §9 van het ontwerp van decreet voorziet, tot slot, in de bekendmaking van bepaalde gegevens van de begunstigden van erkenning en/of subsidies, inzonderheid:

"§9. De administratie kan de gegevens van begunstigden die een erkenning, werkingssubsidie of projectsubsidie ontvangen, bekendmaken. De voormelde bekendmaking bevat al de volgende informatie:

- 1° de volledige officiële naam en het ondernemingsnummer, voor de begunstigden die zijn ingeschreven in de Kruispuntbank van Ondernemingen;*
- 2° de volledige naam van de vereniging zoals die is ingeschreven of anderszins officieel is erkend, voor de begunstigden die een vereniging van natuurlijke of rechtspersonen zonder eigen rechtspersoonlijkheid zijn;*
- 3° de gemeente waar de begunstigde woont of is ingeschreven, en, als dat voorhanden is, de postcode of het deel daarvan dat de gemeente identificeert;*
- 4° het subsidie-instrument, vermeld in hoofdstuk 5 en 6;*
- 5° de som van de bedragen die elke begunstigde heeft ontvangen voor het subsidie-instrument, vermeld in hoofdstuk 5 en 6."*

83. De Autoriteit bevroeg de aanvrager omtrent voormelde publiciteitsmaatregelen en ontving van de aanvrager volgende duiding:

"Het voor publiek toegankelijk maken van deze informatie vergroot de transparantie wat het gebruik van middelen voor Jeugd betreft en bevordert een goed financieel beheer, met name door de publieke controle op de bestede middelen te versterken (in het bijzonder voor wat betreft paragraaf 9).

84. In de mate dat voormelde publiciteitsmaatregelen de begunstigen van subsidies, zijnde rechtspersonen betreffen, roepen deze geen bijzondere bedenkingen op. De verwerkingsverantwoordelijke/administratie zal er alleszins over waken dat deze bekendmaking geen persoonsgegevens betreft in de zin van artikel 4.1) AVG.

85. Artikel 50, §10 van het ontwerp van decreet voorziet in de bekendmaking van bepaalde persoonsgegevens van tussengekomen experts, inzonderheid:

"§10. De administratie kan de gegevens van experts die in een beoordelingscommissie zetelen, bekendmaken. De voormelde bekendmaking bevat al de volgende informatie:

1° de voor- en achternaam;

2° de postcode van de hoofdverblijfplaats."

86. De Autoriteit bevroeg de aanvrager ook omtrent deze publiciteitsmaatregel en ontving van de aanvrager volgende duiding:

"De bekendmaking van gegevens van experts die in een beoordelingscommissie zetelen (paragraaf 10) is een vorm van actieve openbaarheid, zoals opgenomen in artikel II.2 van het Bestuursdecreet van 7 december 2018. De openbaarmaking van deze gegevens heeft tot doel om transparantie te bieden omtrent de besluitvorming die plaatsvindt in het kader van de inzet van publieke middelen. De openbaarheid draagt ook bij aan een publieke controle op de expertise en onafhankelijkheid van de besluitvorming.

Gezien het doorslaggevende belang van de nagestreefde doeleinden, is het in het licht van het evenredigheidsbeginsel en de vereisten bescherming van de persoonsgegevens gerechtvaardigd om te voorzien in algemene bekendmaking van de relevante informatie, aangezien dit niet verder gaat dan wat in een democratische samenleving en ter voorkoming van onregelmatigheden noodzakelijk is."

87. De Autoriteit is van oordeel dat het in principe toekomt aan de administratie om erop toe te zien dat in de beoordelingscommissies experts zetelen die voldoen aan de terzake in het ontwerp van decreet voorgeschreven voorwaarden op het vlak van expertise en kennis zodat met de nodige kennis van zaken de gebeurlijke toekenning van een subsidie kan worden beoordeeld. Ze is evenwel ook de mening toegedaan dat publieke bekendmaking van de naam en postcode van de experts die

in een beoordelingscommissie zetelen een goede praktijk uitmaakt op het vlak van transparantie. Zulks laat immers toe om op eenvoudige manier na te gaan of bv. niet steeds een beroep wordt gedaan op eenzelfde kleine groep van experts en of er geen duidelijke correlatie bestaat tussen een gesubsidieerde organisatie en de samenstelling van de beoordelingscommissie, bv. in termen van vestiging/woonplaats (provincie).

OM DEZE REDENEN

de Autoriteit,

is van oordeel dat volgende aanpassingen zich opdringen in het ontwerp van decreet:

- Bijkomende duiding (gebeurlijk in de Memorie van toelichting) bij het doeleinde 'de ondersteuning van de gesubsidieerde organisaties' en het 'gemandateerd onderzoek' (zie randnr. 21 en 28);
- Herschrijving of schrapping van de bepaling waarin alle categorieën van betrokkenen ongenueanceerd worden opgesomd (zie randnr. 34);
- Herschrijving of schrapping van de bepaling waarin alle categorieën van te verwerken persoonsgegevens ongenueanceerd worden opgesomd (zie randnr. 39);
- verduidelijking (gebeurlijk in de Memorie van toelichting) bij de zeer ruim en weinig precies beschreven gegevenscategorieën: financiële gegevens, opleidingsgegevens, loon- en tewerkstellingsgegevens, mandaten en competenties (zie randnr. 40);
- herformulering van het 'identificatienummer van de sociale zekerheid' (zie randnr. 41);
- Schrapping van het gegeven 'geboorteplaats' wegens overmatig (zie randnr. 42);
- Schrapping van de gegevenscategorie 'andere identificatiegegevens' (zie randnr. 43);
- Schrapping van artikel 50, §6, 1°, wegens niet correct (zie randnr. 46);
- Schrapping van artikel 50, §6, 1°, op aangeven van de aanvrager (zie randnr. 48);
- Schrapping van de passage inzake gegevensuitwisselingen in artikel 51, tweede lid, tenzij het ontwerp de nood aan 'bijkomende' persoonsgegevens in de onderzoekscontext (t.o.v. deze vereist in de operationele context) preciseert; (zie randnr. 56);
- Uitwerking van (een) maximale bewaartermijn(en) of criteria die toelaten deze te berekenen (zie randnr. 59);
- Schrapping van artikel 50, §5, 4° bij gebrek aan juridische meerwaarde (zie randnr. 73);
- Verduidelijking van de draagwijdte van de uitwisseling van persoonsgegevens met het Agentschap voor hoger onderwijs, volwassenenonderwijs, kwalificaties en

studietoelagen, in het kader van de toegang tot de leer- en ervaringsbewijzendatabank (zie randnr. 81).

Voor het Kenniscentrum,
(get.) Cédrine Morlière, Directeur